Emro Science and Education
International open-access scientific journal
Journal homepage: https://journal.emro.uz

OPEN ACCESS

CONFERENCE PAPER OPEN ACCESS

Vol. 1 No. 3 (2024) · “Hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish dasturlarini moliyalashtirish tendensi... DOI: 10.5281/zenodo.24316665

boshqariladigan bozor iqtisodiyotiga o‘tish davridagi o‘zgarishlar bilan bogliq holda bordi.

O‘zbekistan Respublikasi davlat byudjeti daromadlarining mutlaq ko‘pchilik qismi soliqlar hisobiga olinmoqda.

Amalda bo‘lgan qonunchilikka muvofiq tashkil etiladigan byudjetdan tashqari jamg‘armalar (ijtimoiy sug‘urta jamg‘armasi, ish bilan ta’minlashga ko‘maklashish jamg‘armasi, Kasaba uyushmalari federatsiyasi Kengashi jamg‘armasi, yo‘l jamg‘armasi, O‘zbekiston Respublikasi Davlat mulki qo‘mitasi jamg‘armasi, mineral xom ashyo bazasini ishlab chiqarish fondi, o‘zini o‘zi boshqarish mahalliy organlarining maxsus fondlarining maqsadli yo‘nalishlarini saqlab qolgan holda, 1995-yildan boshlab O‘zbekiston Respublikasining birlashgan byudjetiga kiritildi.

O‘zbekiston Respublikasi davlat byudjetida jami daromadlar va xarajatlar o‘zgarishlarida ishlab chiqarishning rivojlanishi, xo‘jaliklar va aholi daromadlarining o‘sishi asosiy ahamiyatga ega. Amaldagi O‘zbekiston Respublikasining ―Byudjet tizimi to‘g‘risida‖gi (14.12.2000) hamda Davlat byudjetining g‘azna ijrosi to‘g‘risidagi (26.08.2004) Qonunlarida belgilangan normalar mukammal tarzda qayta ishlangan holda Byudjet Kodeksida o‘z aksini topdi.

MOLIYA TIZIMINI RIVOJLANTIRISHDA BANK, SOLIQ, SUG’URTA TASHKILOTLARINING O‘RNI VA ROLI

Xasanova Guljamol Botirali qizi
Andijon Davlat Universiteti 1-kurs magistranti

Mamalakatimizda raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi natijasida tijorat banklarining yangi elektron xizmatlariga yanada talab ortmoqda. Aholi o’rtasida bank ofislariga bormasdan, oddiygina telefon, komputer va boshqa texnologiyalar orqali ko’plab amaliyotlar bajarishlari ommalashgan. Istalgan bankning mobil ilovasi orqali yoki rasmiy saytiga kirib kerakli ma’lumotga ega bo’lish, to’lovlar amalga oshirish, kreditlar rasmiylashtirish, omonotlar ochish va shikoyat yoki arizalarini yo’lllash mumkin.

Bugungi kunda barcha ma’lumotlar raqamalashtirilganligi tufayli, oldin ma’lum muddat kutib turiladigan operatsiyalar bir zumda amalga oshirilmoqda.

Bu axborot-komunikatsiyalarning shiddat bilan hayotimizga kirib kelishi bilan barcha sohalarda shu jumladan moliyaviy xizmatlar bozorida ham keskin raqobatni kuchaytirmoqda.

2020-2025-yillarga mo‘ljallangan O‘zbekiston Respublikasining bank tizimini isloh qilish strategiyasida ham bank tizimini yanada rijovlantirish hamda axborot komunikatsiyalarini bank sohasida yanada qo‘llashni kuchaytish hamda zaruriy chora-tadbirlarni amalga oshirishda asosiy vazifalar belgilab olingan ular quyidagilardir:[9]

[9]2020-2025-yillarga mo‘ljallangan O‘zbekiston Respublikasining bank tizimini isloh qilish to’g’risida “ gi strategiyasi 2020-yil 12-maydagi PF-5992-son

Published: 17.05.2024

Cite this article: Xasanova Guljamol Botirali qizi (2024). Moliya tizimini rivojlantirishda bank, soliq, sug‘urta tashkilotlarining o‘rni va roli. Emro Science and Education, 1(3). https://doi.org/10.5281/zenodo.24316665

© 2024 The Author(s). Published by Emro Science and Education. This is an open access article.

- masofaviy bank xizmatlari, shu jumladan, kontaktsiz to‘lovlar soni va qamrovini kengaytirish;
- avtomatlashtirilgan skoring tizimi, raqamli identifikatsiyalash va kredit konveyerlaridan keng foydalanish;
- bank ma’lumotlari va tizimlarining axborot xavfsizligini kuchaytirish;
- bank sohasidagi yangi konsepsiya va texnologiyalarni keng joriy etish (fintex, raqamli bank).

Strategiyada bank tizimida hozirgi kunda saqlanib qolayotgan muammo va dolzarb masalalarga alohida e’tibor qaratilgan. Xususan:

- bank tizimida davlatning yuqori darajadagi ishtiroki natijasida moliyaviy va inson resurslaridan samarasiz foydalanilayotganligi, ularda korporativ boshqaruv va tavakkalchiliklarni boshqarish tizimlari to‘g‘ri yo‘lga qo‘yilmaganligi;
- davlat ishtirokidagi banklarning ustuvor dasturlar, sohalar va davlat ulushiga ega korxonalarga bozor stavkalaridan kam bo‘lgan stavkalarda kreditlar ajratuvchi an’anaviy “taraqqiyot banklari” vazifasini bajarishi;
- kreditlashning yuqori sur’atlarda o‘sib borayotganligi va buning natijasida banklarning barqarorlik darajasini ifodalovchi likvidlilik va kapital yetarlilik ko‘rsatkichlariga salbiy ta’sir etayotganligi;
- imtiyozli kreditlar ulushining yuqori darajada saqlanib qolayotganligi natijasida moliya bozorida narx signallarining noto‘g‘ri shakllanishi, shuningdek pul-kredit siyosatining transmission mexanizmlarining ishlashiga salbiy ta’sir ko‘rsatayotganligi;
- yuqori darajadagi dollarlashuv, shuningdek kredit va depozitlarning yirik korxonalar va iqtisodiyotning alohida sohalarida jamlanganligi (konsentratsiyasi) natijasida bank tizimining valyuta, kredit va likvidlilik xatarlariga bardoshliligining zaifligi;
- davlat ishtirokidagi banklar biznes-modellarining asosan korporativ mijozlarga xizmat ko‘rsatishga yo‘naltirilganligi, nobank moliya tashkilotlarining roli sustligi, shuningdek innovatsiyalar va axborot tizimlarining yaxshi rivojlanmaganligi sababli moliyaviy ommaboblik darajasining pastligi tizimda tub islohotlarni amalga oshirish zaruratini yuzaga keltirdi.

Mamlakatimizda so’ngi yillarda bank xizmatlarinining sifati va ko’lamini oshirish bo’yicha ko’plab qonun va qarorlar ishlab chiqildi va bazilariga o’zgartirishlar kiritildi:

1. «O‘zbekiston Respublikasining Markaziy banki to‘g‘risida» gi qonun (yangi tahrirda);
2. «Banklar va bank faoliyati to‘g‘risida» gi qonun (yangi tahrirda);
3. “To‘lovlar va to‘lov tizimlari to‘g‘risida” gi qonun;
4. “Valyuta siyosatini liberallashtirish bo‘yicha birinchi navbatdagi chora-tadbirlar to‘g‘risida” gi (PF-5177-son, 02.09.2017);
5. “2020-2025 yillarga mo‘ljallangan O‘zbekiston Respublikasining bank tizimini isloh qilish strategiyasi to‘g‘risida” (PF-5992, 12.05.2020) farmonlar.

Valyuta bozori liberallashtirilishi hisobiga naqd pul bilan bog‘liq muammolar yechildi bu esa bankomatlar infratuzilmasi hamda zamonaviy to‘lov tizimlarin ijoriy etishga sharoit yaratdi,aholi va tadbirkorlik sub’ektlari uchun bank xizmatlaridan

foydalanish imkoniyatlari kengaydi, mijozlar bilan ishlash tizimi o‘zgarmoqda, zamonaviy bank xizmatlari turlari ko‘paytirildi va raqamlashtirilmoqda,banklarni aholiga yanada yaqinlashtirish va qulayliklar yaratish maqsadida bank xizmatlari markazlari tashkil etilmoqda.

Biz yuqoridagi ma’lumotlar asosida quyidagi xulosalarga keldik:

1. Banklarning ish faoliyatidan tashqari yuklamalar hali hanuzgacha davom etmoqda. Banklarning faoliyatiga aralashuvlar ham davom etmoqda.
2. Tashkilotlar hamda mahalliy hokimyat organlariga banklarni ham tadbirkorlik subyektlaridan biri ularning asosiy vazifalari esa tijorat ekanliklarini sindirish qiyin bo’lmoqda.Banklarning rivojlanishi uchun mos tijoriy loyihalar moliyalashtirilmayapti.
3. Bank xodimlarining huquq va majburiyatlari va huquqiy ongini yanda oshirish uchun tushuntirish ishlarini amalga oshirish va shuningdek ish vaqtida majburiy yuklamalarga qonuniy yo’l bilan qilmaslikni tushuntirish.
4. Aholini ham moliyaviy savodxonligini kuchaytirish hamda turli xil firibgarlarga aldanib qolmasliklari uchun tushuntirish ishlarini amalga oshirish.

Foydalangan adabiyotlar ro‘yxati:

1.”2020-2025-yillarga mo‘ljallangan O‘zbekiston Respublikasining bank tizimini isloh qilish to’g’risida “ gi strategiyasi 2020-yil 12-maydagi PF-5992-son

2. I.Aliqulov, Z.Davronov. Innovatsion faoliyat davlat tomonidan tartibga solishning xorijiy davlatlar tajribasi.” Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar” ilmiy electron jurnali.№ 3, may- iyun, 2015

WIRELESS TRAFFIC LIGHT CONTROLLER USING ESP8266 BOARD

Ismailov Alisher Shakirovich senior lecturer,
Mahmudova Madina, student
Tashkent State Economy University

Abstract*: The increasing numbers of transportations are forcing to build new roads and traffic lights. Traditional traffic light implementation cost a lot of money. Traditional traffic light implementation contains the all four traffic lights must connect to traffic light control by wire [5]. And in some cases those connecting wire come through ditches which will cost extra spending. Another issue with traditional traffic light controller is it works with 220 voltages AC current which life threatening to human. Based on those issues, this paper proposes two main goals for modern traffic light controller. The development of traffic light that works wireless connection and traffic light work on DC current 24 voltages. In order to achieve this traffic light controller we use esp8266 microcontroller which it has wireless signal on up to 300 meter radius.*

Keywords: esp8266, DC current, wireless, microcontroller